

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato dėl antrosios strateginės energetikos apžvalgos – ES energijos tiekimo užtikrinimo ir solidarumo veiksmų planas

COM(2008) 781 galutinis

(2009/C 228/16)

Europos Komisija, remdamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2008 m. lapkričio 13 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

„Komisijos komunikato dėl antrosios strateginės energetikos apžvalgos – ES energijos tiekimo užtikrinimo ir solidarumo veiksmų plano“

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2009 m. kovo 12 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja Ulla SIRKEINEN.

452-oje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2009 m. kovo 24–25 d. (2009 m. kovo 25 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 130 narių balsavus už, 3 – prieš ir 2 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK palankiai vertina Komisijos komunikatą visų pirma už labai reikalingą energijos tiekimo užtikrinimo pabrėžimą ir pateikia šias išvadas:

— valstybių narių bendro požiūrio į energetikos politiką (tiek vidaus, tiek išorės) būtinybę dar kartą aiškiai parodė pastarojiųjų krizė,

— tai, jog iki šiol neišspręstas trečiojo energijos rinkos paketo klausimas, prieštarauja visiems trims energetikos politikos tikslams: tiekimo užtikrinimui, konkurencingumui ir tvarumui,

— Komisija deramo dėmesio neskyrė naftos ir transporto problemoms,

— šiomis aplinkybėmis Komisija neatsižvelgė į energetikos politikos socialinius aspektus,

— komunikatas nesudaro veiksmų skubumo įspūdžio,

— skubiai reikalingas komunikatas dėl Kliūčių atsinaujinančios energijos ištekliais Europos Sąjungoje įveikimo, kuriame būtų atsižvelgiama į atsinaujinančios energijos išteklius kaip visos energijos sistemos dalį,

— Komisijos ketinimas pateikti 2030 m. politikos darbotvarkę ir 2050 m. viziją yra labai svarbus, nes dideliems technologiniams ir sistemų pokyčiams reikia laiko, ir

— Aiškinamosios branduolinės programos atnaujinime tinkamai atsižvelgiama į EESRK pastabas šiuo klausimu.

1.2 EESRK rekomenduoja:

— veiksmingai ir skubiai taikyti visas ES priemones, kurios gali sumažinti riziką užtikrinant energijos tiekimą,

— priėmus sprendimus dėl neseniai pateiktų teisės aktų pasiūlymų, dėmesį derėtų telkti į įgyvendinimą vengiant naujų teisės aktų pasiūlymų, kad teisinė bazė išliktų kaip įmanoma stabilesnė ir nuspėjama,

— penkių sričių veiksmų plane energijos taupymui, kurio pagrindinė priemonė yra energijos vartojimo efektyvumas, turėtų būti teikiamas prioritetas, nes jis turi didelį rentabilių veiksmų potencialą,

— Komisija turėtų nustatyti, kurie iš daugelio jos ketinamų veiksmų yra prioritetiniai,

— ypač skubiai derėtų spręsti izoliuotų energijos rinkų problemas ir baigti kurti transeuropinį energetikos tinklą (TEN-E),

- be investicijų į infrastruktūrą daugiau dėmesio reikėtų skirti didelių investicijų poreikiui energijos gamybos sektoriuje ir fundamentiniams tyrimams iki 2050 m.,
- išorės santykių srityje ES turi laikytis atsakingo ir tvaraus požiūrio į pasaulio energetiką ir į pačios Europos energijos tiekimo užtikrinimo politiką,
- reikia daugybės priemonių energijos taupymui didinti, tačiau reikėtų vengti per didelio reguliavimo ES lygiu,
- ES turi tapti lydere energijos vartojimo efektyvumo technologijų srityje,
- ten, kur įmanoma, Komisija turėtų išnagrinėti energijos naudojimo individualių tikslų įgyvendinamumą kaip veiksmingą priemonę, didinančią energijos efektyvumą, ypač kalbant apie vidaus rinkai svarbius gaminius ir paslaugas;
- sprendimus dėl branduolinės energijos ateities reikėtų priimti skubiai ir atsižvelgiant į didelių investicijų poreikį elektros energijos gamybos sektoriuje ir
- 2050 m. vizijoje reikia atsižvelgti į pasaulinę situaciją, kuri formuoja pagrindines ES užmojų sąlygas.

2. Įvadas

2.1 ES energetikos politikos tikslai yra: tvarumas, konkurencingumas ir tiekimo užtikrinimas. Pastaruoju metu tiekimo užtikrinimui nebuvo skiriama pakankamai dėmesio, kaip parodė Ukrainos ir Rusijos ginčo dėl dujų tiekimo padariniai, smarkus ekonominis nuosmukis ir labai nepastovios energijos kainos. Priklausomybė nuo energijos tiekimo iš išorės nėra problema, bet didėjanti priklausomybės nuo tiekėjų, kurie laikosi kitų žaidimo taisyklių nei Europa, koncentracija ir vis didėjanti dujų paklausa didina tiekimo problemų riziką.

2.2 Pagrindiniai ES teisės aktų pasiūlymai, pateikti per paskutinius dvejus metus, buvo Trečiasis elektros ir dujų rinkos teisės aktų paketas bei Energijos ir klimato kaitos paketas. Paskutinis buvo priimtas per rekordiškai trumpą pirmąjį svarstymą 2008 m. gruodžio mėn. ir paliko daug esminių klausimų komitologijos procedūrai. Dėl rinkos paketo neapsisprendžiama jau

beveik dvejus metus, nors gerai veikianti vidaus rinka yra būtina norint pasiekti visus tris energetikos politikos tikslus.

2.3 Skirtingi energetikos politikos tikslai yra priklausomi vienas nuo kito, o politinės priemonės jų siekiant dažnai papildo viena kitą. Bet ne visais atžvilgiais. Energijos tiekimo užtikrinimo tikslui turi būti teikiama pirmenybė. Žmonėms ir įmonėms bet kokiomis aplinkybėmis turi būti užtikrintas energijos tiekimas atsižvelgiant į rimtus pertrūkių ir energetinio nepritekliaus padarinius.

3. Komisijos dokumento turinys

3.1 2008 m. lapkričio mėn. Komisija paskelbė Antrąją strateginę energetikos apžvalgą (SEA). Komisija siūlo penkių punktų **Energijos tiekimo užtikrinimo ir solidarumo veiksmų planą**, kuriame daugiausia dėmesio skiriama:

- poreikiams sukurti infrastruktūras ir įvairinti energijos šaltinius,
- išorės santykiams energetikos srityje,
- naftos ir dujų atsargoms ir reagavimo į krizes mechanizams,
- energijos vartojimo efektyvumui,
- geriausiam ES vietos energijos išteklių panaudojimui.

3.2 Viena iš Strateginės energetikos apžvalgos dalių yra 2007 m. Aiškinamosios branduolinės programos atnaujinimas. Jame pagrindinis dėmesys skiriamas energijos tiekimo užtikrinimui, investicijų poreikiui ir investavimo sąlygoms.

3.3 Kartu su Strategine energetikos apžvalga Komisija pateikė:

- 2008 m. Energijos vartojimo efektyvumo paketą,
- pasiūlymą peržiūrėti Naftos atsargų direktyvą, ir

- peržiūrėtą pasiūlymą dėl Direktyvos, kuria sukuriamas Bendrijos branduolinės saugos sistema.

3.4 Strateginės energetikos apžvalgos dokumente Komisija patvirtina ketinimą pasiūlyti:

- peržiūrėtą Dujų tiekimo užtikrinimo direktyvą 2010 m.
- skatinti aplinką tausojančių ES vietos iškastinio kuro išteklių vystymą,
- komunikatą dėl Kliūčių atsinaujinančios energijos ištekliams Europos Sąjungoje įveikimo, ir
- tausojančios energijos finansavimo iniciatyvą, kuri būtų bendras Komisijos ir Europos investicijų banko projektas

3.5 Galiausiai Komisija, siekdama parengti 2030 m. politikos darbotvarkę ir 2050 m. viziją bei naują veiksmų planą, siūlys 2010 m. atnaujinti Europos energetikos politiką.

4. Bendrosios pastabos

4.1 EESRK palankiai vertina Komisijos komunikatą, visų pirma, už labai reikalingą energijos tiekimo užtikrinimo pabrėžimą ir pastangas laiku ir visapusiškai spręsti energetikos politikos uždavinius. Pati ES turi priemonių, galinčių sumažinti riziką užtikrinant tiekimą. Komisija jas nustatė, dabar reikia šias priemones veiksmingai įgyvendinti.

4.2 Tačiau dėl ES veiksmų užtikrinant energijos tiekimą neturėtų būti pateikiama daugiau teisės aktų pasiūlymų. Priėmus dabartinius teisės aktų paketus dėmesį derėtų telkti į jų įgyvendinimą. Reikia išlaikyti stabilų teisinį pagrindą, kad būtinų veiksmų teisinė bazė būtų kiek galima labiau nuspėjama.

4.3 Ir vėl paaiškėjo, kad būtinas bendras valstybių narių požiūris į energetikos politiką. Jau keletą kartų buvo raginama,

taip pat ir EESRK, kalbėti vienu balsu. Tačiau kol kai kurios valstybės narės, visų pirma didelės, paiso dažniausiai tik savo interesų, Europos energetikos sritis neišnaudos savo galimybių ir liks silpna, labiau pažeidžiama ir neveiksminga.

4.4 EESRK pritaria penkių veiklos sričių veiksmų planui, bet svarbiausia sritimi laikytų energijos vartojimo efektyvumą arba tiksliau, energijos taupymą, nes turėtų būti siekiama sumažinti energijos vartojimą, o didesnis energijos vartojimo efektyvumas yra pagrindinė priemonė. Bet ir geriausi rezultatai šioje srityje nepanaikina būtinybės skubiai imtis veiksmų kitose srityse. Tačiau rentabilių veiksmų siekiant didesnio energijos vartojimo efektyvumo potencialas yra didelis ir turėtų būti panaudojamas vengiant kitų brangesnių priemonių. Svarbiausias pavyzdys – didelis pastatų energijos vartojimo efektyvumo potencialas.

4.5 EESRK tikėtusi, kad Komisija daugiau dėmesio skirs naftos ir transporto problemoms. 36 proc. ES suvartojamos energijos, visų pirma transporto srityje, yra nafta, o kelių transporto apimtis didėja, taigi daugėja ir CO₂ emisijų. Be to, tikimasi, kad naftos kainos bus labai nepastovios ir matoma tendencija, kad jos labai išaugs. Sausio mėn. Europos Parlamento prašymu EESRK pateikė nuomonę dėl Naftos uždavinių sprendimo ⁽¹⁾.

4.6 Komisijos dokumente neatsižvelgiama į socialinius energetikos politikos aspektus, apimančius darbo vietų praradimą, naujų darbo vietų kūrimą ekologiškesnėje ekonomikoje, švietimą ir mokymą bei energetinį nepriteklį. Komitetas pabrėžia, kad energija neturėtų būti vertinama tuo pačiu aspektu kaip kitos prekės, o vartotojų aprūpinimas energija, kuris yra visuotinės svarbos paslauga, turi būti prieinamas ir įperkamas.

4.7 EESRK pasigenda Komisijos iniciatyvos skubiai imtis veiksmų, nors ji buvo primygtinai raginama praeityje ir dabar, iškilus tiekimo užtikrinimo problemoms. Komunikate nurodomi daugiau kaip 45 planuojami veiksmai, didžioji jų dalis – Komisijos komunikatai. Kad nesulėtėtų veiklos tempas, būtina nustatyti šių veiksmų prioritetus.

⁽¹⁾ Žr. nuomonę ir 14.1.2009 CESE 46/2009 dėl Naftos uždavinių sprendimo, pranešėjas Frederic Adrian Osborn.

4.8 EESRK palankiai vertina ketinimą pateikti 2030 m. politikos darbotvarkę ir 2050 m. viziją, kurią parems naujas veiksmų planas. Komitetas kalbėjo apie tokią viziją jau 2006 m. savo nuomonėje dėl Optimalaus energijos rūšių derinimo ⁽¹⁾. Dideliems technologiniams pokyčiams, taip pat ir esminiams energetikos sistemų pokyčiams, reikia laiko, kadangi investicijų į infrastruktūrą ciklas yra ilgos trukmės. Todėl būtina ateities vizija, nepaisant šiandieninių ribotų galimybių pritaikyti technologiją ir infrastruktūrą.

5. Konkrečios pastabos

5.1 *Siekiant patenkinti ES energijos poreikius, svarbiausia yra skatinti infrastruktūros kūrimą*

5.1.1 EESRK remia Komisijos darbą šioje srityje, visų pirma atsižvelgdamas į nuogastavimus dėl išliekančios priklausomybės nuo išorės energijos išteklių. EESRK norėtų pateikti keletą pastabų.

5.1.2 Komisijos nurodyti šeši prioritetai yra labai svarbūs, tik nustatant prioritetus galima tikėtis veiksmingo įgyvendinimo. 2009 m. sausio pabaigoje Komisija pagal šiuos prioritetus pristatė konkrečius projektus, kurie turėtų būti finansuojami pagal ES ekonomikos atkūrimo planą. Sunku užimti tam tikrą poziciją dėl šių prioritetinių projektų neturint skaidrios informacijos apie juos ir kitus labiausiai tikėtinus projektus bei informaciją apie numatytą finansavimą iš privačių ir viešųjų šaltinių.

5.1.3 Gaila, kad izoliuotų Baltijos valstybių energijos rinkų padėtis nebuvo sprendžiama anksčiau. Dabar reikia kuo skubiau imtis veiksmų. Tuo pačiu metu nedidelių izoliuotų valstybių narių energijos poreikis turi būti patenkintas įgyvendinant sujungimo su pagrindine Europos teritorija projektus.

5.1.4 Dujų koridorių klausimu EESRK savo neseniai priimtoje nuomonėje dėl energetikos politikos išorės aspekto tvirtino, kad bus reikalingi projektai dujų perdavimo poreikiams ateičiai patenkinti. Politiniu požiūriu projektai neturėtų būti vertinami kaip konkuruojančios alternatyvos. Dabar labai svarbu kuo skubiau imtis priemonių dujų tiekimui užtikrinti – tam reikalingi suderinti valstybių narių ir Komisijos veiksmai.

5.1.5 Bendro pirkimo mechanizmas turėtų būti paaiškintas išsamiau. Be to, kyla klausimas, kodėl jis skirtas tik Kaspijos jūros regionui.

5.1.6 Su tiekimo užtikrinimu susijusių sunkumų negalima išspręsti vien tik sukurta energijos perdavimo infrastruktūra. Energijos gamybą reikia keisti, tokių investicijų vertė būtų beveik 1 000 mlrd. eurų. Komisija šį klausimą iš dalies nagrinėja skyriuje dėl vietos energijos šaltinių, tačiau taip pat jam reikėtų skirti dėmesio atsižvelgiant į investicijų poreikį ir jų finansavimą.

5.1.7 Kalbant apie investicijas vienas svarbiausių klausimų – įvairių subjektų, t.y. ES, jos finansų institucijų, valstybių narių ir įmonių, vaidmuo. Įmonės investuoja, kai yra sudaromos tinkamos sąlygos. Net jei ir apsirinkama neramioje energijos rinkoje, įmonės gali geriausiai įvertinti rinką ir prisiimti riziką. Viešasis sektorius ir politikai gali imtis veiksmų, laikydamiesi nustatytų ribų, kad būtų sukurtos tinkamos pagrindinės sąlygos, gali numatyti paskatas ir politiškai remti. Todėl EESRK tvirtai remia Komisijos ketinimą glaudžiau ir veiksmingiau bendradarbiauti su privačiuoju sektoriumi ir finansų institucijomis.

5.2 *Didesnis dėmesys energetikai ES plėtojant tarptautinius santykius*

5.2.1 2009 m. sausio mėn. EESRK pateikė nuomonę dėl energetikos politikos išorės dimensijos. Šioje nuomonėje pateiktos pastabos, išvados ir rekomendacijos vis dar aktualios, jos atitinka komunikate pateiktus Komisijos pasiūlymus. Komitetas nori pabrėžti visų pirma du punktus: būtinybę imtis veiksmų, kad šalys tiekijos energijos rinkoje taikytų tokias pačias sąlygas kaip ir ES, pavyzdžiui, kalbant apie galimybes naudotis infrastruktūra, investicijų apsaugą ir kt., ir tai, kad valstybės narės, kai yra deramasi dėl komercinių sutarčių, nustatytų, jog būtina išankstinė sąlyga jų paramai gauti yra šių sąlygų, dėl kurių buvo bendrai susitarta, laikymasis.

5.2.2 Be to, EESRK pristatė dviejų ramsčių politiką išorės santykiuose energetikos srityje. Vienas jų – Europos energijos tiekimo užtikrinimas, kitas – atsakinga ir nuosekli visuotinė energetikos politika. Komisija tik trumpai paminėjo pastarojo ramsčio – Europos visuotinės atsakomybės – aspektus. Šiai atsakomybei turi būti skirtas deramas dėmesys, nepakanka, kad ES vadovai ją prisiima tarptautinėse derybose klimato klausimais.

⁽¹⁾ Žr. Nuomonę dėl Energijos rūšių derinimo CESE, pranešėja Ulla Sirkeinen, OL C 318, 2006 12 23, p. 185.

5.3 Patobulinti naftos ir dujų atsargų bei reagavimo į krizes mechanizmai

5.3.1 EESRK pritaria dabartinei Komisijos pozicijai dėl dujų tiekimo užtikrinimo. Priemonių nenumatytiems atvejams poreikis gali būti sprendžiamas ir kitaip, ne tik nustatant brangiai kainuojančią privalomą dujų atsargų tvarką. Alternatyvios priemonės galėtų būti šaltinių ir tiekimo linijų įvairinimas, SGD, bendradarbiavimas su kaimyninėmis šalimis, sutartys, kuriose numatyta galimybė jas nutraukti, ir perėjimas prie kito kuro.

5.4 Naujas postūmis siekiant energijos vartojimo efektyvumo

5.4.1 EESRK yra parengęs ne vieną nuomonę dėl energijos vartojimo efektyvumo, be to, buvo surengta išsami diskusija apie praktines priemones. Komitetas pritaria Komisijos požiūriui, tačiau norėtų pateikti keletą pastabų.

5.4.2 Efektyvesnio energijos gaminimo ir naudojimo priemonių spektras yra labai platus, praktiškai beribis. Komisija yra pristatiusi ne vieną teisinę priemonę, pavyzdžiui, dėl pastatų, energijos vartojimo ženklinimo, ekologinio projektavimo. Atrodo, rengiama ir daugiau priemonių. EESRK prašo labai atidžiai stebėti, kad nebūtų pernelyg didelio reguliavimo ir kuo geriau būtų panaudojamas inovacijų potencialas. Politikos priemonės – reguliavimas, viešoji parama ir pan., skirtos didinti energijos taupymą, yra reikalingos, tačiau jos turi būti apdairiai parengtos, kad kiekvienai tikslinei sričiai jos būtų kiek įmanoma ekonomiškai naudingesnės ir kuo mažiau iškreiptų rinką. ES priemonės turėtų būti skirtos tik vidaus rinkos produktams ir paslaugoms. EESRK pageidautų, kad dėmesys būtų labiau sutelktas į galimybes imtis savarankiškų veiksmų, saviregulavimo ir bendro reguliavimo, įskaitant standartizavimą.

5.4.3 Europa pirmąją efektyvaus energijos vartojimo srityje. Ji turėtų būti priešakyje ir kuriant energiją tausojančias technologijas. Reikia maksimaliai išnaudoti lyderės padėtį. Tai galėtų paskatinti tokios priemonės kaip mokslinių tyrimų ir technologijų vystymo finansavimas, parama inovacijų diegimui, rizikos kapitalo suteikimas, atitinkamas standartizavimas, rinkų Europoje ir pasaulyje atvėrimas, veiksmingas tarptautinis susitarimas klimato klausimais ir tarptautinis bendradarbiavimas energijos vartojimo efektyvumo srityje.

5.4.4 EESRK tvirtai pritaria 20 proc. energijos efektyvumo didinimo tikslui, tačiau išsako abejonų dėl to, kad šis tikslas būtų privalomas. Energijos efektyvumas apima visas žmogaus ir ūkinės veiklos sritis ir gali būti skatinamas begale būdų. Pavyzdžiui, kaip galima tokiomis aplinkybėmis teisingai paskirstyti bendras pastangas? Vietoj to Komitetas rekomenduoja, kad

Komisija, kur tai įmanoma, įvertintų individualių tikslų galimybes naudoti energiją įvairiems tikslams kaip veiksmingą priemonę didinti energijos efektyvumą, visų pirma kalbant apie vidaus rinkai svarbius gaminius ir paslaugas.

5.5 Geresnis ES vietos energijos išteklių panaudojimas

5.5.1 EESRK plačiai pritaria Komisijos teiginiams dėl nuosavų ES energijos išteklių naudojimo. Svarbu realiai įvertinti kaip vystysis energijos paklausa, kokios bus įvairių energijos šaltinių plėtojimo ir naudojimo galimybės, apribojimai ir sąlygos.

5.5.2 EESRK ypač palankiai vertina Komisijos ketinimą pateikti komunikatą „Kliūčių atsinaujinantiems energijos ištekliais Europos Sąjungoje įveikimas“ ir ragina kuo skubiau imtis šio darbo. Toks svarbus klausimas kaip atsinaujinančiųjų energijos šaltinių, kurie ateityje bus svarbiausi ir ekologiškiausi vietiniai energijos ištekliai, naudojimo skatinimas turėjo būti jau anksčiau išnagrinėtas ir vertinamas kaip visos energijos sistemos dalis. Svarbūs klausimai šioje srityje, kaip nurodo Komisija, – tinklo apribojimai ir atsarginis energijos šaltinis, Rengiant tyrimą reikėtų išnagrinėti klausimą, ar sukūrus tam tikrą „atsarginį energijos šaltinį“ susiklosčius tam tikroms aplinkybėms gali sumažėti pastangų skatinti atsinaujinančių šaltinių naudojimą poveikis kalbant apie išmetalus ir tiekimo užtikrinimą. Kitas klausimas – planavimo ir leidimų išdavimo problemos.

5.5.3 Komitetas taip pat pritaria pozicijai, kad CO₂ emisijų standartai jėgainėms gali tapti privalomais tik įvertinus jėgainių, kuriose taikomos anglies dvideginio surinkimo ir saugojimo technologijos, pramoninių demonstravimų rezultatus.

5.5.4 Branduolinių elektrinių klausimu EESRK jau kurį laiką laikosi nuomonės, kad turi būti galima pasinaudoti visomis galimybėmis gaminti elektros energiją norint pasiekti energetikos politikos tikslus. Atsižvelgiant į būtinybę artimoje ateityje daryti didelio masto investicijas į elektros energijos gamybą turi būti kuo skubiau priimti sprendimai dėl branduolinės energijos ateities tose valstybėse narėse, kurios pasirinko ar pasirinks branduolinę energiją. Pagal Komisijos prognozes branduolinės energijos gamybos pajėgumai ES iki 2020 m. sumažės ketvirtadaliu ir jei nebus pakeista nauja branduoline energija, dalį pajėgumų pakeis dujas ar anglį deginančios jėgainės, sukeliančios daugiau išmetalų ir tiekimo užtikrinimo problemų. Branduolinei saugai turi būti nuolat skiriamas dėmesys, ja turi rūpintis ir valdžios institucijos; reikėtų sprendimų dėl branduolinių atliekų tvarkymo. EESRK pateiks atskirą nuomonę dėl pakeisto pasiūlymo priimti direktyvą, nustatančią Bendrijos branduolinės saugos sistemą.

5.5.5 EESRK palankiai vertina Komisijos ketinimą pateikti dokumentus dėl energijos gamybos pajėgumų – naftos apdorojimo ar elektros energijos poreikio. Tačiau negalima pamiršti, kad ES negali nuspręsti dėl investicijų į energijos pajėgumus, netgi negali teikti rekomendacijų, nes ji negali prisiimti atsakomybės dėl galimos rizikos. Susijusios informacijos rinkimas, analizavimas bei modeliavimas gali būti labai naudingi, todėl rekomenduojama šioje srityje bendradarbiauti su Tarptautine energijos agentūra.

5.6 Įgyvendinant 2050 m. viziją

5.6.1 EESRK remia Komisijos ketinimą 2010 d. pasiūlyti naują Europos energijos politiką, sudaryti politinę darbotvarkę iki 2030 m. ir pateikti 2050 m. viziją. Komitetas taip pat remia idėją pagrįsti šią politiką plačiomis konsultacijomis dėl galimų ilgalaikių tikslų.

5.6.2 Be to, EESRK spėja, kad Komisijos nurodytos sritys – elektros energijos dekarbonizavimas, transporto priklausomybė nuo naftos, pastatai, elektros energijos tinklai ir aukštas efektyvumo lygis, nedidelį anglies dvideginio kiekį išskirianti pasaulinė sistema – iš tikrųjų bus pagrindiniai ilgalaikiai iššūkiai. Šiems iššūkiams atremti reikia turėti informacijos apie visas technologines galimybes, tarp jų apie sintezę ir vandenilio technologijas.

5.6.3 Kuriant viziją, kuri formuoja pagrindines sąlygas ES užmojams įgyvendinti, turi būti atsižvelgta į situaciją ir raidą pasaulyje. Sparčiai augantis energijos poreikis besivystančiose šalyse, besikeičiantis klimatas ir – tikimasi – tarptautiniu lygiu suderinti klimato kaitos mažinimo ir prisitaikymo veiksmai, turimi iškastinio kuro ištekliai ir kt. įvairiais būdais daro įtaką mūsų situacijai ir pasirinkimui. Tinkamas pavyzdys – su nafta susijusių nuogastavimų pasikeitimas. Vakar nerimą kėlė nepaprastai aukštos kainos, šiandien neramu, kad dėl žemų kainų bus nepakankamai gaminama.

Briuselis, 2009 m. kovo 25 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas

Mario SEPI

5.7 Aiškinamosios branduolinės programos atnaujinimas

5.7.1 EESRK džiaugiasi, kad Komisija atsižvelgė į jo pastabas, pateiktas 2007 m. Nuomonėje dėl Branduolinės informacinės programos ⁽¹⁾ bei Tiriomojoje nuomonėje dėl būsimų investicijų į branduolinę energetiką ir jų svarbos ES energijos politikai ⁽²⁾. Atspirties taškas – svarbus ES vaidmuo toliau plėtojant pažangiausią branduolinės energijos struktūrą laikantis griežčiausių saugos, saugumo ir branduolinio ginklo neplatavimo standartų. Tokių klausimų sprendimas kaip radioaktyviųjų atliekų tvarkymas, užtikrintas ilgalaikis eksploatavimo nutraukimo finansavimas, teroro grėsmė ir suderinta atsakomybės sistema atitinka EESRK požiūrį. EESRK pabrėžia, kad visas susijusias išlaidas turi padengti branduolinių elektrinių operatoriai.

5.7.2. EESRK dar kartą pritaria, kad branduolinei energijai tenka svarbus vaidmuo ateityje derinant energijos rūšis Europoje siekiant sumažinti klimato kaitą ir užtikrinti elektros energijos tiekimą. Komitetas sutinka, kad reikia išsklaidyti visuomenės nuogastavimus bei pritaria šiuo tikslu siūlomoms priemonėms. EESRK remia rekomendacijas dėl bendro reaktorių saugumo lygmens ir svarstymams dėl naujų įrenginių statybos tik tuo atveju, jei jie atitiks III kartos saugos ir saugumo kriterijus. Tam tikros priemonės naujų įrenginių statymui finansavimui remti yra pagrįstos, visų pirma atsižvelgiant į dabartinę ekonominę padėtį, tačiau šiam tikslui neturi būti skiriamos valstybės subsidijos ar ES biudžeto ištekliai. Nors keletas valstybių narių nurodė, kad jos labiau pasirengusios statyti naujas branduolines elektrines, vis dėlto statyba, finansavimas, eksploatacija ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymas bus privačių įmonių uždavinys. Valstybė nustato tik bendrąsias sąlygas. Planuojant statyti naujas branduolines elektrines, turėtų būti pateikta atvira ir išsami informacija, taip pat ir apie išlaidas, siekiant užtikrinti viešąsias diskusijas ir visuomenės dalyvavimą.

⁽¹⁾ Žr. Nuomonę dėl branduolinės informacinės programos CESE, pranešėja Ulla Sirkeinen, OL C 256, 2007 m. spalio 27 d., p. 51.

⁽²⁾ Žr. nuomonę dėl būsimų investicijų į branduolinę energetiką ir jų svarbos ES energetikos politikai CESE 1912/2008 ir 4.12.2008, pranešėjas Edgardo Maria Iozia.